

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ПОТЕНЦІАЛІВ ОСОБИСТОСТІ УЧНЯ В СУЧАСНІЙ ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

О. Д. ОЛІЯР

Україна, м.Добропілля Донецької області, НВК №4

Світ, в якому ми живемо, дуже швидко змінюється. Ми постійно адаптуємося до життя в ньому. Зміни у суспільному житті і свідомості вимагають забезпечення формування креативної особистості учня на основі якісної освіти та розвитку його творчих можливостей самовдосконалення.

Мета державної політики щодо розвитку освіти, як записано в Національній доктрині розвитку освіти, полягає у створенні умов для розвитку особистості і творчої самореалізації кожного громадянина України, вихованні покоління людей, здатних ефективно працювати і навчатися протягом життя. Одне із головних завдань - формування у дітей та молоді сучасного світогляду, розвиток творчих здібностей і навичок самостійного наукового пізнання. При цьому особливого значення набуває креативність особистості, її здатність до творчого нестандартного мислення, вміння ефективно вирішувати складні проблеми власної життєдіяльності.

Розвиток творчого потенціалу особистості є одним із актуальних завдань сучасного суспільства. Тому і перед школою сьогодні, коли дитині потрібні не тільки знання, але й високий творчий потенціал, компетентність, сформованість особистісних якостей, які допоможуть знайти своє місце у житті, стати активним членом суспільства і щасливою, упевненою у власних силах людиною, поряд із традиційними завданнями, постають завдання творчого розвитку особистості. Найсприятливішим для розкриття й прискореного розвитку здібностей є молодший шкільний вік. Це самий відповідальний етап дитинства, коли дитина хоче вчитися, учитьс я вчитися і вірить у свої сили. Розвиток творчого потенціалу вчителя є необхідною умовою творчості й організації педагогічного процесу.

Кожна дитина має певні здібності. Завдання вчителя – відшукати ці пагінці таланту і розвивати їх, дати можливість кожній дитині відчувати радість досягнення, усвідомлення своїх здібностей, допомогти дитині зрости в умовах успіху. У навчанні цінна не лише сама істина, але й сам процес її здобування, пошуку, спроби, помилки, усвідомлення прийомів розумової роботи – тобто все, що розвиває творчу думку школяра, привчає мислити і діяти самостійно. З перших днів навчання потрібно організувати в класі творче, духовне колективне життя, в якому діяльність кожного учня дарує йому радість активного пізнання, сповнює щастям спілкування з ровесниками.

Навчально – виховний процес потрібно наповнити такою творчою діяльністю, яка б сприяла повному задоволенню і розвитку пізнавальних можливостей дітей. Ефективність роботи значно підвищується при дотриманні таких психолого-педагогічних умов: коли створюється емоційна, доброзичлива атмосфера у процесі виконання творчих завдань; організація діяльності учнів з розв'язання творчих завдань здійснюється з опорою на їхні інтереси, потреби, потенційні можливості, здібності тощо; коли вирішення творчих завдань пробуджує в кожного школяра дослідницьку активність, поглиблює інтерес до творчої діяльності, спонукає до успішних дій та досягнення поставленої мети.

Творча дитина ставить завдання, використання яких вимагає простору більшого від школи, вміє знаходити рішення в нестандартних ситуаціях, знатна дивуватися і пізнавати.

«Детский Развивашка». Цей дитячий журнал знають, читають всі учні нашого класу. Багато з них співпрацюють на його сторінках. Заслуговує на увагу співпраця учнів із Трансукраїнською газетою дитячої творчості «Долоньки». Вже два роки діти отримують від редакції газети подяку за співпрацю і подарунки за кращі роботи (книги з віршами із серії «Обдаровані діти»). Читаючи твори своїх однокласників, ровесників, надруковані у газеті, журналі, радіють успіхам своїх однокласників, коли в журналі

з'являються їхні вірші, листи, малюнки, коли редакція журналу друкує прізвища і оголошує подяку за листи. Розвиваються літературно – творчі здібності, мовленнєва компетентність, зростає пізнавальний інтерес і пізнавальні здібності. Створюється ситуація успіху. Діти почали краще навчатися, писати твори, читати, вірити в себе.

Емоційні відгуки оточуючих на успіх учня навіюють дитині віру в себе, заохочують кожного працювати, не боятися труднощів, розвивати свої творчі потенціали.

Переживання успіху викликає позитивне ставлення до творчої діяльності. Необхідно уникати негативної оцінки, слід частіше хвалити дитину, формувати у неї впевненість у своїх силах. Потрібно радіти її успіхам разом з нею, підтримувати, передавати свою мудрість і досвід. І тоді дитина буде впевнена в собі і досягне успіху. Тільки відкриваючи для себе щось нове, людина здобуває знання. Завдання учителя навчити учня використовувати набутий ним досвід для розв'язання проблем і досягнення успіху.

Проведення нестандартних уроків дає найбільшу можливість розвивати творчі потенціали особистості. Це – урок – подорож, урок – казка, урок – концерт, інтегровані уроки, урок – гра «Що? Де? Коли?», урок – КВК, тощо. Уроки повинні захоплювати учнів, пробуджувати у них пізнавальний інтерес та мотивацію, навчати творчо мислити і діяти самостійно. Упровадження нових освітніх технологій особистісно орієнтованого навчання – це передумова розвитку творчих потенціалів учнів. Для дитини молодшого шкільного віку основною діяльністю, в якій проявляється його творчість є гра. У самій природі дитячих ігор закладені можливості розвитку гнучкості та оригінальності мислення, здатності розвивати свої власні задуми. Дітям подобається ігровий процес. Вчитель поступово залучає дітей у більш складні і творчі форми ігрової діяльності. Згодна з учителями – практиками, які пропонують якомога частіше проводити з учнями різні інтелектуальні ігри, що сприяють розвитку інтелектуальних здібностей школяра: «Мудра сова», «Знавці рідної мови», «Розумники і розумниці», «О, щасливчик!», «Найрозумніший» та інші. В іграх розвиваються основні показники творчих здібностей: швидкості і гнучкості мислення, оригінальності, допитливості.

Вважаю, що велику роль у розвитку творчих потенціалів особистості в сучасній освіті відіграють Всеукраїнські, Міжнародні конкурси.

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 24. 05. 2000 № 149 «Про участь школярів України у Міжнародному математичному конкурсі «Кенгуру» *Міжнародний математичний конкурс «Кенгуру»* проводиться на базі Львівського фізико – математичного ліцею при Львівському національному університеті імені Івана Франка. Метою конкурсу є популяризація математичних ідей та підтримка талановитих школярів, розвиток їх інтелектуальних здібностей, активізація творчої діяльності вчителів, вироблення методичних рекомендацій щодо вдосконалення навчальних програм та підручників шляхом аналізу статистичних даних результатів конкурсу.

У 2008 році сертифікат з добрим результатом отримав лише один учень. Завдання були виконані, але учню важко було перенести відповіді на спеціальний бланк відповідей. Тому ми почали вчити дітей розв'язувати цю проблему. У конкурсі «Кенгуру -2009» приймала участь більша кількість учнів. Вони майже всі краще впоралися із завданнями. Сертифікат з добрим результатом отримали вже три учні. Розвиваючи пізнавальні здібності учнів, які бажали брати участь у цьому конкурсі, завжди в класі створювали атмосферу радості успіху, підтримки пізнавального інтересу, спроби виконати таку ж роботу. Розвивальні ігри, конкурси, логічні завдання, головоломки, інтелектуальні розминки на кожному уроці, розв'язання нестандартних ситуацій поліпшили результати учнів у *Міжнародному математичному конкурсі КЕНГУРУ – 2010*. Школярі, маючи досвід виконання завдань і перенесення результатів на бланки відповідей, показали відмінний і добрий результат. Виконання нестандартних завдань цього конкурсу передбачає оригінальне розв'язування, порівняння, здатність логічно мислити, співвіднесення з вивченим матеріалом.

Всеукраїнський інтерактивний природничий конкурс «Колосок». Запрошуються до участі ті, хто насправді любить природничі науки, хоче вчитись, любить читати, працювати з різними джерелами інформації, дізнаватись нове, спостерігати, досліджувати. Вперше прийняли участь у конкурсі «Колосок» учні школи в минулому році. Отримали сертифікати 6 учнів. У цьому році кількість бажаючих значно зросла.

Прагнення пізнавати щось нове, читання допоміжної інформації, робота з комп'ютером, співпраця в позаурочний час з однокласниками, батьками, високий розвиток пізнавальних здібностей – основа добре виконаних робіт, розвитку творчих потенціалів.

Учні приймали участь у *Всеукраїнському літературному конкурсі «Паростки творчості»*, який оголосила редакція журналу «Шкільна бібліотека», у *Всеукраїнському конкурсі дитячої творчості «Діти за чисту енергію»*, у *Всеукраїнському конкурсі з українознавства «Патріот»*, *Всеукраїнському конкурсі дитячих малюнків під патронатом Міністерства освіти і науки України «Діти світу, візьміться за руки»* та інших.

В початкових класах ми готуємо дітей до подальшого навчання в середній ланці, тому необхідно розвивати їх творчі здібності. У дитині треба обов'язково підтримувати будь – яке його прагнення до творчості, яким би воно не було. Видатний педагог В. О.Сухомлинський мудро підкреслив, що вираджаючи дитину до школи, кожна мати вірить у те, що справжній учитель побачить у її дитині щось таке, чого не бачить вона, і буде розвивати помічені здібності.

Що ж розвиток творчих потенціалів дає дитині? Така робота веде її до успіху, переконує дитину в тому, що вона успішна людина, живе в цьому світі для успіху в житті і може досягати цього успіху, починаючи з початкової школи.

Процес розвитку творчих потенціалів учнів тривалий і трудомісткий. Він не дає швидких результатів, але дуже важливий для подальшого успішного навчання учнів, творчого розвитку і життя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ватаманюк Г. Інтелектуальна гра як засіб активізації навчально – пізнавальної діяльності старших дошкільників та молодших школярів //Початкова школа. – 2008. - № 6. – С.40-43.
2. Ковальова В. І. Формування творчих та пізнавальних здібностей учнів з використанням технології розвитку критичного мислення (компетентнісно орієнтована освіта). - //Початкове навчання та виховання. – 2009. - № 16-18 – 2009 – С.49-53.
3. Мартиненко О.А. Як розвинути інтелект вашої дитини. - Х.: Видавництво «Ранок», 2009.
4. Шейко Г.К. Інноваційні методи роботи в початковій школі. - Х. і Видавництво «Ранок», 2008. – 208 с.
5. Розвиток інтелектуальних здібностей молодших школярів / Упорядн. Яворська О.Л. - Х. Вид. група «Основа»
6. Психологія творчості. Конспект лекцій /Укладач Кривопишина О.А.- Суми, Видавництво СумДУ. – 131 с.